

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 24.

Martyr.

Müller dr., a fiatal, nagyreménységre jogosító bécsi orvos meghalt vasárnap viradóra. A tudomány martyrja lett, hivatásának igazi hős áldozata.

Nagyon megérdemli, hogy e helyen foglalkozunk vele.

Müller dr. egyike volt annak az expedíciónak, mely önként vállalkozott rá, hogy Indiában, a helyszínén tanulmányozza a pestist. Több, mint ezer beteget figyelt meg, igen sok pestisben elhunytat bonczolt, hogy tanulmányozza ezt a szörnyű epidémiát, melylyel szemben teljesen tehetetlenül áll az orvos-tudomány.

A külsőségeit meg is jegyezte a bajnak, a szervi elváltozásokat, mit romboló hatása előidéző pontosan feljegyezte, de itt nem akart megállani, hisz ez még alig több a semminél.

Az expedíció hozott magával pestis bacillusokat, azokat az apró kis lényeket, melyek minden betegben megszámlálhatatlan mennyiségre szaporodnak s melyek, oki összefüggésben vannak az epidémiával.

Ezekkel folytatták Bécsben a kísérleteket. Szokásos módon tenyésztették s próba állatokba oltották, melyeken aztán próbálgatták a legkülönbébb ellenszereket. Még nem találták meg amit kerestek, a kísérletek nincsenek befejezve, melyekre pedig 60,000 frtot költött az állam, mikor megtörtént a rettenetes szerencsétlenség, emberre ragadt át a kór.

Ezt a szerencsétlen, megbetegedett

szolgát ment ápolni Müller dr. Ő maga is érezte már magában a baj csiráját, pénteken már jelentette is a főorvosnak, hogy ő is pestises beteg, de bámulatos hősi lélekkel fogadta szerencsétlenségét. Gyógyította a beteget, pontos leírást készített saját betegségének minden fázisáról mind addig, amíg csak bírta keze a tollat.

Megérdemli, hogy tisztelettel említsék a neve. Az orvosok büszkén emlegethetik, hogy ilyen férfi is került ki közülük, de ne csak az ő holttestét lássuk, tekintsük azokat is, kik haláláig ápolták, kik koporsóba tették.

Nőket látunk a pestises betegek ágya körül. Ezek nem voltak becsületbeli obligóban a betegekkel szemben, mert nem ők hozták, nem ők kísérleteztek azokkal a bacillusokkal, melyek miatt több ember pusztult és lett beteg, nem is az erősebb nemhez tartoznak, kik katonaszkodásuk alatt is bele nevelődtek volna a halál megvetésbe, fiatal leányok ők — apácák.

A pestis hírére mindjárt jelentkeztek beteget ápolni, felebaráti szeretetet gyakorolni. Pedig tudták, hogy mire vállalkoznak. Maga a mindennapi munka is igen terhes a beteg mellett, segítségre nem számíthatnak, szórakozásra nincs sem mód, sem idő, fel sem váltja őket senki az ápolásban s ha meghal az ápolt, ő imádkozik mellette egyedül a csendes éjszakában. Mind ezt tudták és mégis vállalkoztak. Nem pénzt kérnek megfizethetetlen áldozatkészségükért, csak az Isten tetszését akarják kiszolgálni.

Pap is van a betegek segítségére, mert

isteni parancs, hogy vigaszt vigyen a beteg ágyhoz, ha élete forog is veszélyben. Hősileg teljesíti hivatását ez is, de férfi és kötelességét teszi, mint az orvos, de azok az apácák, azok a gyenge nők önként vállalkoztak arra, mihez ezt a két férfit kötelessége hívta.

Most már koporsóban fekszik a derék fiatal orvos, kinek már is oly nyomatékos volt tudományos kérdésekben a szava. Az apácák koporsóba tették, desinficiálták az egész holttestet, úgy adták át a szolgáltnak, kik hármas koporsóba zárták a hullaház ajtaja nyitva. A temetés így történt nyitott ajtó mellett.

Össze gyűltek az orvosok és rokonok a temetésre, — meg volt engedve nekik, — meg állottak távol a koporsótól, a mint rendelve volt, könny szökik a jó barátok és rokonok szemébe amint távolról meg látják a koporsót — közvetlenül a koporsó mellett pedig két idegen állott csak, a pap és az apácza.

Igy végeztetett a temetés.

A koporsóban a tudomány martyrja, a koporsó mellett az egyház igaz szerezete, mely erősebb a szenvedésnél, a félelemnél, mely erősebb mint a halál.

P—y.

Az állami tisztviselők memoranduma.

Az állami tisztviselők belátva a sok felzárulás, keserűbbnél-keserűbb szóban és írásban tett nyilatkozatok sikertelenségét, melyeket sanyaru helyzetük javítása érdekében küldözgettek a miniszteri bársonyszék felé, gyűlést tartottak, már t. i. akkor, amikor a foglalkozásuk ezt megengedte. A pinczerek csak hajnal-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Husár bravour.

»Régi dal, régi dal, régi dicsőségről.«

Irta: B. J.

Az apja elesett Kápolnánál, — a fiu Komáromnál harczolt. Rettentetlen bátorsággal, oroszán módra küzdött a fiu most már mindkettőjükért. Nevét nem jegyezte fel a krónikás, tetteit nem mutatja föl a történelem, de azok a tettek mégis fényesebben beszélnek minden szónál. Beírták e tettek nevét vérbetűkkel, abba a vér-rózsákkal koszorozott könyvbe, melynek neve »Önvédelem« s melybe oly sok »névtelen hős«, oly sok »félisten« került. Oda került ő is, — de létét, de tetteit, de nevét ma is hirdeti az a sebesült honvéd bekötött homlokával, melyet egy egész nemzetnek kegyeletem emelt s a mely szeplőtlen homlokra egy, — számra nézve kicsiny, — de hőseit tekintve annál nagyobb óriás, — nemzetnek Génusza rakta föl a legszebb ékességet: a győzelem, az elismerés, a bámulat, a hírnév babérkoszoruját; hogy idők multával is, mikor csak egy magyar lesz már e szent földön, még az az egy is hódolattal boruljon le annak a bekötözött főnek fájdalmas, de mégis oly fonszagos tekintete, fölemelő nagysága iránt.

Komárom mellett harczoltak a »fiuk.« Győzelmet-győzelemre vívtak már s épen B. mellett állomásoztak, hol a győzelmű mámorú jó bor mellett, muzsikaszóval csititgatták vagy talán élesztgették?!

A »fiuk« között egy 12—13 évesnek látszó gyermek ögyeleg fel s alá s gyönyörködve nézi a fényes csákót, a villogó dolmányt s a csillogó kedvű huszárokat.

A tisztek bent a faluban édes apjánál, az öreg tiszteletesnél iszzák az áldomást, ott ülik a győzelem torát.

Mig apja, a tisztes agg a vezérlőkkel együtt ünnepel, addig kis fia, a picziny honfi a »fiukkal« örül.

Az idő már jó későre jár; a bakter épen a 11 órát fujja bent a faluban; — — — de a fiuk csak mulatnak — tovább . . .

Egyszerre csak halk moraj hallatszik föl a tiszta éj esőndjében melyből e hangok válnak ki tisztán:

— Fogoly! . . . Áruló! . . . Agyon kell löni! . . .

A kis fiu is a csoportozat felé siet, egészen oda simul annak a daliás vitéznek az oldalára, ki már régóta kezénél fogva vezeti őt föl s alá a táborban a legények között . . . Már egészen összeszoktak. Már egészen jó pajtások lettek.

Most megállnak a sokaság között s a kis fiu tekintete ráesik a bánatos fogoly, az ifju muszka tiszt halálsápadt arcúlatára.

— Meg kell motozni! — hallatszik most

a vezénylő őrmester hangja; — neki esnek a legénynek s egy lepecsételt levelet huznak elő a fogoly dolmányának belső zsebéből.

— Kém! . . . Áruló! . . . Agyon kell löni nyomban! . . . hallatszik föl ismét a morgás s a kis fiu keze remegni kezd a hős honvéd-husár izmos tenyerében.

Ártatlan lelke föllázad e tény ellen, hogy annak az ártatlan embernek meg kell halnia azért, mert kém, azért a rongyos levélért! Meghalni ily fiatalon.

— Ne öljék még meg bácsik! Csak addig ne, mig én haza megyek. Atyámnál van Hetényi a vezénylő kapitány, én majd attól kegyelmet kérek — szól a gyermek az ártatlanság hangján — kirántva kezét a huszáréból, a nélkül, hogy feleletet várna kérelmére, sebes futással iramlik tova a néma éjszakában.

Csak otthon áll meg, hol már épen asztalt készülnék bontani. Megáll a kis fiu a vitéz Hetényi előtt, ki az asztalfőn praesidiál s pihegő kebellet, lihegve mondja:

— Kémet fogtunk!

Általános hahota követi a gyermek szavait. De hogy is nem! Hiszen olyan féltéken áll a »kém« szó, a »fogtunkkal« együtt ily ártatlan lélek szájacskájában. Csak a rettentetlen Hetényi arca maradt komoly s izmainak egyetlen rándulata nélkül kérdezi:

— Hát milyen kémet fogtatok fiam?

— Muszka kémet, vezér ur! — szól a kis fiu; de szavai elnémítják a nevető ajkakat s bizonyos bámulattal függnek a szemek a kis

ban tarthatnak gyűlést, az állami tisztviselők már kedvezőbb helyzetben vannak, mert ők vasárnap délután teheték ugyanezt.

Ezen a vasárnap délután, melyen nem éppen *muszáj* az íróasztal mellett görnyedni, a maguk ügyes-bajos dolgát hányták-vetették meg és szerkesztettek egy memorandumot, mely sérelmüket együttesen tárgyalva s végére bigygyesztve kéri a miniszterelnök urat, hogy sanyaru helyzetükön legkegyelmesebben segíteni és ezen memorandumot figyelmes átolvasásra érdemesíteni méltóztassék.

Kegyelmes urunknak

legalázatosabb szolgál:

Magyar állam tisztviselői.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, október 24.

A jegyzőkönyv felolvasása rendszerint meg lehetős lényegtelen aktus szokott lenni, a melynél a képviselők távollétükkel tüntetnek — ha ugyan ezt tüntetésnek lehet nevezni. Ma azonban már ennél az aktusnál mindkét oldalon megteltek a padok és a mikor *Molnár* Antal megkezdte az olvasást, *Polónyi* Géza az elnöki emelvény elé ment és úgy figyelte a jegyzőkönyv felolvasására.

— Mit akar? — kérdezték bizonyos aggodással a jobboldalon.

Mindjárt kiderült azonban *Polónyi* szándéka, mert alig hogy *Molnár* Antal letette a jegyzőkönyvet, *Polónyi* szót kért és előadta a jegyzőkönyv elleni kifogásait.

Szilágyi Dezső elnökölt.

Hitelesítés akadályokkal.

Molnár Antal jegyző felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Szilágyi Dezső: Van valakinek a hitelesítés ellen észrevétele?

Most felszólal *Polónyi* Géza:

— A jegyzőkönyv hitelesítése iránt két irányban is van észrevételem.

1. Mivel én *Horánszky* Nándor t. barátom indítványát megelőzőleg egy indítványt benyújtottam és annak a jegyzőkönyvben nyoma nincs;

2-szor mivel *Tisza* István felszólalása sem foglaltatik benn, evégből tisztelettel kérem a tisztelt Házat ezen pótlásokat utólag a jegyzőkönyvben elrendeltetni.

Polónyi felszólalása *Rakovszky* Istvánt, a szombati ülés ellenzéki jegyzőjét is szólásra készítette, a ki kijelentette, hogy ő *Polónyi* indítványát kézhez nem kapta és így azt az igen tisztelt elnöknek át sem nyújthatta.

Ezután *Molnár* Antal felolvasta a házszabályoknak a jegyzőkönyvre vonatkozó határozatait, a melyekből világosan bebizonyította, hogy a jegyzőkönyv minden tekintetben rendben van, mivel a házszabályok szerint elnöki enuncziációt követő felszólamlást nem kell a jegyzőkönyvbe venni és így maradt ki *Tisza* István gróf felszólalása.

Szavazás.

Szilágyi Dezső elnök jelenti, hogy 20 képviselő névszerinti szavazást kért *Polónyi* indítványa fölött. Ezt a szavazást tehát elrendeli.

A »T« betűvel kezdődött a szavazás. 28 képviselő szavazott igennel, 158 szavazott nemmel, 264 képviselő távol volt.

— *Blaumontag!* — kiáltja közbe egyik honatya nagy derűtséget keltve.

Bemutatom a miniszterelnök két rendbeli átiratát, melyek szerint

Először: Dicsőült *Erzsébet* királyné emlékének törvénybe iktatásáról,

azután a *mekkai* zárandoklásnál való óvintézkedések tárgyában kötött nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatokat ő felsége legkegyelmesebben szentesítvén azok mint ez idei XXX. és XXXI. törvényeket az »Országos Törvénytár« utján kihirdetettek.

Tudomásul szolgál.

Jelentem, hogy a számvizsgáló *Brusznern* Guido lemondása folytán a bizottság jegyzőjévé és előadójává *Fridecsky* Timot bizottsági tagot választotta meg. Tudomásul vétetik

Jakabffy Imre, Brassóvármegye harmányi választókerületében időközben megválasztott országgyűlési képviselő időközben megválasztása óta 30 nap eltelt és a választás ellen kérvény nem adatott be, nevezett képviselő véglegesen igazoltatik.

Bemutatom *Nógrád vármegye* közönségének feliratát az 1898: II. t. cz. módosítása iránt.

Somogyvármegye közönségének feliratát a tagosítási ügy rendezése tárgyában.

Acsalag községének a politikai, gazdasági és erkölcsi bajok orvoslása iránt és *Füle* község kérvényét a földadó leszállítása és a tőzsedadó behozatala iránt. (Kiadatnak a kérvényi bizottságok.)

Második és harmadik szavazás.

Az elnöki bejelentések után következett a névszerinti való szavazás *Gulner* Gyula képviselő indítványa felett.

A szavazás eredménye ez: 441 igazolt képviselő közül *Gulner* indítványa szavazott 29, ellene pedig 161; távol volt 260, tehát *Gulner* indítványát 132 szótöbbséggel elvetették.

Elnök: Következik *Horánszky* Nándor indítványa a névszerinti szavazás. Az indítvány a következő:

Gajáry Géza képviselő által beadott indítvány kinyomatassék, szétosztassék és tárgyalása a legközelebbi hétfői ülés napirendjére tűzessék.

Mielőtt a szavazás megindult volna, elnök 5 percezi szünetet adott.

Szünet után kezdetét vette a szavazás; *Horánszky* indítványa mellett szavazott 39, ellene 152, így a többség 113 szavazattal elvetette *Horánszky* indítványát.*

Ismét házszabály vita.

Kubik Béla a házszabályokhoz kér szót, *Gajáry* módosításával szemben ellenmódosítást indítványoz.

— Ez nem házszabály — hanem a napirendhez tartozó érdemleges felszólalás — szól *Szilágyi*.

Kubik azt hitte, hogy amennyiben ez az indítvány a múlt ülésen elhaladt, a házszabályok címén kell szólania. (Derűtség.) Azt az indítványt terjeszti be, hogy az *indemnyit addig ne tárgyalassék, míg az elnöki napirend felett nem döntenek*.

Szilágyi kijelenti, hogy ez a napirend szerinti módosítás előterjesztésének vétetik.

Rakovszky most zajos derűtség közt jelenti ki, hogy *Kubik* barátjának nem volt joga a feliratkozott szónokok előtt beszélni.

Polónyi a házszabályokhoz kér szót: szombaton figyelmen kívül hagyott indítványát leteszi az elnök asztalára.

Szilágyi kijelenti, hogy a házszabályok címén nem lehet módosítást beterjeszteni.

Kubik erre a baloldal nagy derűtsége között visszavonja módosítását és kijelenti, hogy ezt majd annak idején fogja előterjeszteni.

— Hát mi lesz az én indítványommal? Azt elcsempészték! kiáltja *Polónyi*.

Örley leintése.

Jobbról most *Örley* Kálmán állt fel szólásra, de az obstruáló oldalon nagy viharral konstatálják, hogy az utolsó szónok *Gajáry* volt, tehát most baloldali szónok következik. Így *Szentiványi* Árpád kerül sorra.

— Nem fiam! kicsiny vagy te még nagyon oda! Te belőled még ember is lehet! szólott a huszár s vissza fordítva lovát vágatva indult a tajtékzó paripán vissza, a kis fiu szülőháza felé.

Közel jártak már a faluhoz, midőn egy domb mögött három ellenséges katonával találkoztak, kik sortűzet küldtek a futók után... A gyilkos golyók egyike mellkasába furódott a huszárnak s kiömlő piros vére végig csurgott a kis fiu ruházatán.

Fél kezével befogta sebé a vitéz, a másik féllel még egyszer ölelte magához a gyermeket, még egyszer vágta lova oldalába sarkantyuját s aztán mikor beértek a parochiára, kicsordult abból a nemes szivből az utolsó csöpp vér is s a hős vitéz élettelenül bukott az agg tiszteles lábai elé, ki félkezével egyetlen fiát emelte ki a nyeregből, féllel pedig a halott huszárt ölelte fel a földről.

Másnap délután az agg tiszteles fényesen eltemette a fiatal huszárt, ki fiának megmentője volt.

Hajadonok vitték ki a temetőbe s olyan keservesen sirt mindenki amint énekeltek:

»Rajta diszlik csakója és fegyvere,
Szemfődele: honvédi köpenyegje...«

A kis fiu pedig nemsokára hálójának lerovásával szép fát ültetett életmentőjének sírdombja fölé. Most már szomorufüz ága borul a sírjára, az a vitéz huszár szomorú nótája...

hős arcán. A szuró tekintetek behatása alatt lángba borul a kis fiu arca s önkénytelenül kérdi:

— Mi lesz a kémmel vezér ur? agyon lövik ugy-e? de hangja remegni kezd s két kis könnyesepp pörög végig a hamvas arczokon.

— Sorsára bizzuk fiam! szól *Hetényi*, ki nem akarja a rideg valóval még jobban megszorítani a fiut; — de a kis fiu ártatlan lelkébe csillogó reményt öntenek e szavak s örült gyorsasággal fut vissza a táborba, a kegyetlen honvédek közé.

Ott legelőbb is pártfogójával a daliás huszárral találkozik s felfokozott izgultsággal mondja:

— A vezér azt mondta, várjanak, bácsi!...

De mintha elpirulna lelke e kis hazugságon, melyet jó szíve sugalt mintegy önkénytelen ajakára, néma megadással hagyja vezetni magát egy félreeső hely felé, hol vitéz hadfiak némán ásnak egy gödröt, egy sárgódrot a fiatal tiszta, a kém számára.

A kis fiu megérti a dolgot s megerednek könyei, amint sirva kérdi:

— Hát már meglőtték ugy-e?

— Meg! — szól a hős lakónikusan, — de hát miért sajnálod kis fiam. hisz ő a hazának ellensége volt.

— Ellensége volt?! álmélkodik a gyermek, — no ha az volt, hát akkor ugy kellett neki! Menjünk!

S vágadtak tovább...

Amint a hajnal felvonta bibor sátorát s a kelő nap első sugarai rászórták fényüket a nyalka huszártáborra s megütödvé sikamlottak tova a fényes század csillogó egyenruháján —

— Ellenség! kiáltás ébresztette öntudatra a győzelemittas legénységet.

— Körül vagyunk véve! sottogtak egymásnak a hadfiak; megütközésről szó sem lehet a tulnyomó erővel szemben.

— Mi lesz most kis fiam? — szól a huszár kis pajtásához; — most minket lönek ám agyon!

— Hát agyon lönek! felelé a kis fiu, ki úgy látszik egy éj alatt, — melyet e hősök közt töltött, — egészen megbarátkozott a halál rémes gondolatával.

— De nem hagyjuk ám magunkat! keresztül vágunk!

E pillanatban riadót fujnak, mindenki lovára pattan, a kis fiu is ott ül már az ő védelmezője lován, két izmos karjától átölelve a derék huszárnak.

Mikor a riadó végakordjai elhangzottak, akkora a félelmes huszár csapat már keresztül rugta magát a bámuló ellenség csodálkozó sorai között.

Dél felé járt az idő. Messze lovagoltak már nagyon. Egyszerre csak megáll a huszár s kérdi a fiutól:

— De hát belőled mi lesz most gyermekem?

— Elmegyek magukkal bácsi s beállok katonának!

A Bánffy-féle választás.

Szentiványi a baloldal folytonos tetszészajában beszél a három millióval s a csendőrszuronyokkal végrehajtott választásokról. Bánffy az ellenzék kiüldözését tűzte ki célul. Olyan politikusokat, kiknek bírása a világ bármely parlamentjének szerencsésévé válna, kiszorították itten. Végül a javaslatot el nem fogadta.

Szentiványi beszédét Zmeskál közbeszólásaival erősen fűszerezte és így a ház minden oldalán nagy derűtséget keltve.

Ismét Örley.

A már egyszer leintett Örley Kálmán Szentiványi beszéde után ismét felkelt szólásra. Természetes, hogy már ez a ténye is táplálta az ellenzék széles jókedvét. Ez a jó kedv azonban harsogó kacajba tört ki az általa benyújtott módosítvány hallatára. A javaslat ugyanis azonos a Gajári határozati javaslatával, csupán a »kedd« szó van benne »hétköznap«-pal helyettesítve.

Pestis Bécsben.

Aggasztó hírek érkeznek Bécsből. A császárváros lakossága fejét vesztve menekül a veszély árnyéka elől is. Csak a Ferencz József-kórház három irgalmas nővére nem gondol a veszedelemmel s önkéntesen vállalkozik a pestises betegek ápolására. Valóban ez olyan heroismus, melyet nem lehet eléggé csudálni, olyan hősiesség, mely iránt nem lehet elég elismeréssel adózni irják Bécsből; a »P. H.« pedig a következő verssorban magasztalja vállalkozásukat:

Oh, magasztos nénikéi
A keresztény irgalomnak!
Ők ott vannak benn a vészben,
Mely köré künn kordont vonnak.

Szelid, szende bőbitás fők —
Csupa hős mind, egy se reszket;
Morzsolgatják olvasójuk'
S csokolgatják a keresztet.

S azt a szegény embertársat,
Ki ott fetreng holtra válva,
El nem hagyják, támogatják
S követik a szörny-halálba.

Mily nagy hősi szent hitében
Az irgalmas szüzi asszony! . . .

*

Távirati értesüléseink a következők:

Dr. Müller meghalt.

Saját tudósítónk távirata.

Bécs, okt. 24.

A legnagyobb borzadályt keltett mindenütt a hír, hogy dr. Müller tanár a Bécsben fellépett pestis második áldozata lett. Halála vasárnap reggel öt órakor következett be.

Müller orvos attól a percztől fogva, hogy a járvány-kórházba vitték, összes észleleteit és megfigyeléseit följegyezte és pedig nemcsak futólag, hanem részletesen és a legnagyobb lelkiismeretességgel és stoikus nyugalommal folytatta tanulmányait mindaddig, míg elerőtlenedve ágyba nem dőlt és az írót többé kezében nem tarthatta. Hogy milyen lelkiismeretes és alaposan tanulmányozott a tudománynak ez a hőse, amikor már maga is a járvány áldozata volt, kitűnik abból, hogy a lázhőmérsék gőrbéit is egész világosan és a legnagyobb pontossággal lerajzolta. Maga olvasta meg érverését és egyetlen szükséges vagy fontos adat följegyzését sem mulasztotta el, úgy hogy dr. Müller közvetlen tapasztalás alapján írásba foglalt észleletei a pestisről, rendkívül becses tudományos okmányt képeznek. Amikor már a legnagyobb fokú lázban volt, kijelentette dr. Müller, hogy a pestis

elterjedésétől egyáltalán nem kell tartani és később teljes öntudatánál végrendelkezett.

Az elhunyt orvost, ki a tudomány valóságos vértanúja lett, szublimát oldatba mártva egy fa s azután egy ércz koporsóba tették.

Müller tanár hermatice elzárt testét hajnalban temették el, orvos kollégái és a pap kísérték. A sírnál Frankl tanár búcsuztatta el a tudomány martírját társaitól.

Életrajzi adatai itt következnek:

Dr. Müller Ferencz Hermann 32 éves. 1889-ben avatták doktorrá a gráci egyetemen. Még ugyanebben az évben a bécsi kórházba került, később pedig Münchenbe, a Ziemssen által vezetett klinikára. A híres tudós csakhamar fölfedezte asszisztensének nagy tehetségét. Münchenből Nothnagel klinikájára került Bécsbe, az első orvosi klinikára, ahol már három éve működött.

Itt alkalma nyílt ismereteinek bővítésére. A belgyógyászatról tartott előadásai iránt rendkívüli érdeklődés mutatkozott. Igen sok kész orvos is hallgatta őt, mert sokat tanulhattak tőle. Mikor a bécsi tud. akadémia elhatározta, hogy a Trettl-féle milliós alapítványból expedíciót szervez a pestis tanulmányozására Indiába, az illetékes körök figyelme dr. Müller felé fordult. Ő minden habozás nélkül vállalkozott a veszedelmes misszióra. Az expedíció múlt évi február 1-én Triesztből indult el az Imperator hajón a pestis fészke felé. Vele ment dr. Albrecht, dr. Gohn és mint segédorvos dr. Pöch.

A fiatal orvosok három hónapig maradtak az országban, ahol a pusztító járvány dühöngött. Törhetetlen bátorsággal mentek kórházból-kórházba. Életüket kockáztatták mindenütt, ahol a rettenetes betegség tanulmányozásának adták magukat.

Dr. Müller Indiában való tartózkodása alatt több mint ezer pestis-esetet figyelt meg, a retentő járványnak több száz áldozatát ő maga boncolta. A járvány titkát igyekezett ellesni és nem történt semmi baja. És most úgy akarta a tragikus sors, hogy sok ezer mértföldnyi távolban a járvány fészketől, mint a tudomány egy sajnálatraméltó áldozatának kezelője, maga is e betegség áldozatává essék.

Bécs, október 24. (Saját tud. táv.) Müller drnak emlékét a császárváros szoborral akarja megörökíteni s e célra a gyűjtést már meg is kezdték.

A betegek.

Bécs, október 24. (Saját tud. táv.) A városi tisztiorvosi hivatalhoz reggel 8 órakor érkezett bulletin így szól:

Pecha: hőmérséklet éjjel 38.4, reggel 37.4 fok. Köhögés nincs, hányás nincs, a beteg tiszta eszméleten van. Éjjel nagyon jól aludt.

Hochegger: Éjjeli hőmérséklet 36.5. Köhögése nincs, nagyon jól aludt, nagyon jó étvágya van.

Az egyik apácának éjjel 37.5 fokos hőmérséklete volt, reggel 37.1. A többiek nagyon jól érzik magukat.

A kísérletre használt állatok megsemmisítése.

Bécs, október 24. (Saját tud. táv.) A megalakult állandó bizottság elhatározta, hogy a bakteriológiai laboratórium összes kísérletre használt állatait megöleti és megégeti. A laboratórium összes helyiségei és tárgyai alapos deszinfekció alá kerülnek.

Bécs, október 24. (Saját tud. táv.) Pecha Albina állapotát hirtelen súlyosbodott. A véres köpetek mind gyakrabban ismétlődnek. Eszmélete elhagyta.

Bécs, október 24. (Saját tud. táv.) Az általános kórházban ismét egy új megbetegedés történt. A beteg neve: Goescha Mária, nőcseléd. Beszállították a járványkórházba.

Mikor volt Bécsben pestis?

(Történelmi visszaemlékezés.)

Már mintegy ötszáz éve, hogy a pestis Bécsben először dühöngött. Az 1349-iki évben, — így beszéli a »R. p.« a »fekete halál« — így nevezték akkor, — Ázsiából Európába huztatott s Európának csaknem minden helyén fellépett. Amidőn a betegség Bécsben tetőpontján volt, naponként mintegy 1200 embert ragadt el. Egész utcák pusztultak el, egész családok haltak ki. Egész tömegek feküdtek a Kolomansfriedhof-on a kapu előtt halomra lökve. Sok háznak és örökségnek nem volt örököse, a lelkészek elhalálása miatt nem volt istentisztelet és a munkáskezek nagy hiánya miatt azon évben aratni sem tudtak. Akkor az volt elterjedve a nép között, hogy a vészt a zsidók idézik elő a kutak megmérgezésével, és amint Weisz »Bécs város története« című munkájában felemlíti, Albrecht herceg, aki ezen idő alatt Purkersdorfban időzött, bosszankodott, hogy a dühöngő nép nemcsak Bécsben, hanem az egész hercegségben a zsidókat agyon verte.

Ismételten 1410-ben tört ki Bécsben a pestis és oly iszonyu mérvben dühöngött, hogy csak a tanulók közül 100-en estek áldozatul; ezen egy adatból fogalmat alkothat mindenki magának az áldozatok számáról.

1436 május havától deczemberig ismét visszatért a pestis Bécsbe és ha hatása nem is volt oly nagy mint az előző időkben, mégis sok-sok család jólétét tette tönkre.

A legnagyobb mérvű volt az a pestis, mely az 1679-ik évben érte Bécs városát. Az első esetek a Lipót városban mutatkoztak és innen elterjedt a külvárosokba s csak midőn az esetek mind gyakoribbakká lettek, akkor nyomult a belvárosba. Kezdetben nem tartották nagyon veszélyesnek. Még juliusban, beszéli Abraham a Santa Clara Ágoston-rendű szerzetes, hirneves egyházi szónok, az egész város nagy ünnepeket ült, a Burgban lakott a császár, a nemesség megszámlálhatlan tömegekben érkezett meg, az orosz és lengyel követek tartották meg nagy pompával a bevonulásukat és a harsogó trombiták, a nemesi paloták és udvarokból kihangzó zene olyan rettenetes zajt csapott, hogy attól tartottak, hogy az égen egy nyílás támad, a honnan az öröm vékaszámra esik a császárvárosra. Erre néhány nap alatt olyan előhaladást tett a betegség, hogy a császár udvarával aug. 9-én a Kahlenbergre vonul vissza, később pedig Prágába tette át székhelyét. Nemsokára követték az udvart a nemesség, a követek, a tanácsosok és a gazdag polgárság. Puszták és elhagyottak lettek az utcák és a külvárosok, minden kereskedelem és forgalom megakadt és már-már mindenki készült elhagyni lakását, mivel a megfertőzéstől féltek. Az orvosok és ápolók végre vonakodtak attól, hogy a kórházakban kötelességüket teljesítsék és elmenekültek vészmentes helyekre. Szeptemberben a tetőpontját érte el a ragály és novemberben szünni kezdett.

1709-ben újra fellépett a ragály és pedig Magyarországon. Innen Bécsbe jutott, számtalan intézkedések előzték meg. Az egész vonalon veszteglő zárok állítottak fel, rendeletet bocsátottak ki az utcák és lakások tisztántartása iránt és végre 1712-ben egy u. n. »pestis rendelet«-et bocsátottak ki. Mindezek daczára 1714 február 7-én kitört a veszedelem, még pedig a St. Clara polgári kórházban. Egy Magyarországból érkezett nő, aki a kórház szülészeti osztályában vétetett fel, meghalt pestisben s ettől a többi nők is elkapták. Annak daczára, hogy a pestises betegeket tüstént a Lazareth és a veszteglő udvarba vitték és elzárták a külvilágtól a ragály mégis nagy gyorsasággal terjedt el az összes külvárosokban és számos áldozata lett. Maga

a császár II. Károly a legszebb példát adta, Bécsben maradt még pedig a járvány egész tartama alatt, sőt 1713 július 11-én a császárné, is Bécsbe jött Spanyolországból. Így a szokástól vissza volt tartva az udvar, a nemesség is. Juniusban körmenetek tartottak, az iskolák bezártak s több előadást nem tartottak. Október hó 12-én a császár ünnepélyes menet élén vonult a Szt. István egyházba és a nagy oltár előtt térdelve fogadást tett, hogy a pestis elmulása esetén egy templomot fog emelni Borromé sz. Károly tiszteletére. Fel is építette, ma is egyik legérdekesebb temploma Bécsnek a Károly templom. 1714 februárjában a pestis teljesen elmúlt. Egy év lefolyása alatt Bécs 130,000 lakója közül 8644-et ragadt el.

Ezen időtől fogva megvolt kimélve Bécs a pestistől.

Angolok és francziák.

Páris, október 24.

Delcassé külügyminiszter tegnap két sárgakönyvet osztatott szét a parlament tagjai között. Az egyik a felső-nilusi és bahr-el-ghazali eseményekről, a másik a keleti kérdéssről és Kréta autonómiájáról szól.

A felső-nilusi eseményekről szóló sárgakönyv 26 oldalra terjed és 31 ügyiratot tartalmaz. *Marchand* jelentése tudvalevőleg nincs benne és csak később hozzák nyilvánosságra.

A sárgakönyvben foglalt első táviratok azok, amelyeket 1897. év végén az akkori külügyminiszter *Monson* párisi angol nagykövettel váltott és amelyeknek hangja az angol kétkönyvből ismeretes. *Salisbury*-nak egyik 1898. szeptember 9-én kelt távirata azt mondja, hogy a kalifátushoz tartozó egész terület a khartumi esemény óta az egyiptomi kormány birtokába ment át. Az angol kormány úgy vélekedik, hogy ehhez a joghoz semmiféle vita nem fér. Szeptember 20-án *Delcassé* külügyminiszter kifejtette *Geoffray* londoni francia nagykövetnek és meghatalmazott miniszternek a francia kormány álláspontját az angol elmélettel szemben, amennyiben kijelentette, hogy ez az elmélet Fasodára, amelyet a francziák még Khartum bevétele előtt foglaltak el, nem alkalmazható. *Marchand* 1896-ban, egy évvel *Gray* nyilatkozata után, indult nilusi útjára. Ez az ut azonban nem tekinthető kevésbé barátságos ténynek, mert *Marchand* egyszerűen katonatiszt, akit azzal biztattak meg, hogy a csapatokat fölváltsa és a Franciaország és a Kongó-állam között létrejött megegyezésben Franciaországnak megítélt területek védelmét fedezze.

Delcassé kifejtette továbbá, hogy Szudán akkor Egyiptomra nézve teljesen elvesztett volt és hogy más beavatkozások is történtek, nevezetesen Londonban, anélkül, hogy Anglia az ellen felszólalt volna. *Delcassé* ezeket a dolgokat *Monson*-nal is közölte, de ez semmit nem válaszolt, hanem csak biztosította a francia kormányt arról, hogy Anglia is érzi az egyetértés szükséges voltát, de annyira érdekelve van, hogy Fasodáról nem mondhat le. *Delcassé* kifejtette, hogy Franciaországnak éppen olyan joga van Fasodára, mint Angliának Khartumra. Ennek ellenkezőjét Anglia csak a szultánnak, mint a khedive szucerénjének mandátumával bizonyíthatja. Szeptember 26-án *Sanderson* angol alállamtitkár *Geoffray* előtt annak a reményességének adott kifejezést, hogy jól lehet a helyzet komoly, a kormányok mégis alapot fognak találni a megegyezésre. Szeptember 28-án *Delcassé* találkozott *Monson*-nal, amely alkalommal elintézték a *Marchand*-hoz intézendő táviratnak, illetőleg *Marchand* jelentésének az ügyét. Október 23-án *Delcassé* levélben közölte *Geoffray* nagykövettel *Monson*-nal való be-

szélgetését, a melyben az utóbbi kijelentette, hogy Franciaországnak tudnia kellett volna, hogy előrenyomulván a Nilus felé, a melyet Németország és Olaszország az angol befolyás alá tartozónak elismert, konfliktusba keveredik Angliával. *Delcassé* élénken hangsúlyozta, hogy Franciaország akciójában semmi sincsen, a mi arra az állításra jogosítana, hogy ez az akció Anglia ellen irányul és arra való, hogy bizonyos terveket, a melyeket Anglia még nyilvánosságra nem hozott, kereszteljen. *Delcassé* hozzátette: »Mi előbb érkezünk Fasodába és csak a barbároktól foglaltuk el, a mint két hónappal rá önöknek Khartumot kellett a barbároktól elfoglalniok. Fasoda kiűritését tőlünk minden diskusszió nélkül követelni annyit tesz, mintha ultimátumot adnánk. A válasz felől nem lehet kétsége senkinek, a ki Franciaországot ismeri. Ön tudja, hogy megegyezést óhajtok Angliával; olyan megegyezést, a mely ép oly előnyös Angliára, mint Franciaországra nézve és nem kevésbé megfelelő az én békés érzületemnek. Érzületemet csak azért nyilvánítottam oly nyíltan, mert tudtam, — és ezt ön is tudja, — hogy önök nem fogják megengedni, hogy a nemzeti becsület állította határokat átlépjem. Hozhatok ugyan anyagi áldozatokat a két ország egyetértéséért, de a nemzeti becsület érintetlen fog maradni az én kezimben. Az én helyemen senki sem fog önökkel másképp beszélni és — így végződik az irat — *Monson* Eduárd ur sulyt helyezett arra, hogy békés érzületemet nem egyszer elismerje. Október 4-én *Delcassé* azt táviratozta *Courcel* nagykövetnek, hogy táviratot kapott *Salisbury*-tól, a melyben tudomására adta, hogy *Marchand*-nak szánt irást Khartumba küldték. Ugyanakkor ismételte *Salisbury* Anglia nézetét a Fasoda-ügyről és hozzátette, hogy nézete nem változott. Ugyanazon a napon *Delcassé* a következő táviratot küldte *Courcel*-nek: »Nem veszem igénybe az első foglalás jogát, hogy saját érdekünk ellenére is megtartsuk Fasodát; de abba nem egyezhetünk bele, hogy lemondjunk róla véleménycsere nélkül és a nélkül, hogy gyarmataink határai a Kongó és a Felső-Ubangi vidékén rendeztessenek.«

A tengerészeti miniszteriumban kijelentik, hogy a cherbeurgi és bresti katonai mozdulatokról terjesztett nyugtalanító hírek alaptalanok. Ezeket a mozdulatokat a krétai segédsapatok kiküldése és a gyarmati csapatok felváltása okozta. A besorított tengerészek behívása megfelelő az évről-évre szokásos eljárásnak.

Anglia hatalmas fehér hajórajja Pucsakskikötő előtt Brest közelében megjelent, melynek híre nagy izgalomba hozta úgy Páris, mint Brest lakosságát. Hir szerint ennek hatása alatt több francia hadosztály mozgósítva lett a partvédelemre.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krétt. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krétt. Más időben 50 kr.

Október 2-26. Jegyzői vizsga a vármegye székházában. Október 26. Esküdtársi tárgyalás. November 25. A Nagyváros sajtópöre. November 19. A kath. kör gyászünnepélye.

* **Királyi kihallgatás.** A király Ő Felseje tegnap délelőtt általános kihallgatást adott, melyen fogadtattak: *Schlauch* Lőrincz bibornok püspök, *Tisza* Kálmán és *Szapáry* Gyula gróf volt miniszterelnökök, *Vay* Béla báró és *Daruváry* Alajos a főrendiház alelnökei, *Széchenyi* Gyula gr. főlovászmester, *Pável* Mihály gör. kath. püspök, *Podmaniczky* Frigyes báró, *Pal-*

lavicini Ede őgróf és *Desseffy* Aurél gróf valószínűs belső titkos tanácsosok; *Mihályi* Victor gör. kath. érsek, *Kozma* Károly ezimz. püspök, *Jakabffy* Imre államtitkár, *Márffy* Ágost ny. államtitkár, *Blaschek* József lovag altábornagy, őzv. *Czirák* Lujza grófné, *Boné* Géza bíró, *Majláth* József gróf és *Széchenyi* Péter gróf kamarások, *Madách* Emánuel, *Kvassay* Jenő és *Chyer* Kornél miniszteri tanácsosok, *Török* József főispán, *Horváth* Kálmán és *Zsembery* Kálmán kuriai bírák, *Marx* János vasuti üzletigazgató, *Kovács* Lajos vasuti üzletvezető, *Vizaknay* Antal és *Néger* Adolf osztálytanácsosok, *Donhofer* Ede posta és távirat főigazgató, dr. *Székelly* István egyetemi tanár, *Falk* Zsigmond lovag, *Löv* Sámuel dr. és *Halász* Henrik dr. fővárosi orvosok, *Markl* József ezredorvos, *Part-hay* Géza, *Wörner* József Ede nagyiparos, stb. Együttesen fogadta a király Ő Felseje a szegény tudóbetegek sanatoriumának küldöttségét, a melynek tagjai voltak: Batthány Lajos gróf, Harkányi Frigyes báró, Korányi Frigyes egyetemi tanár, Beniczky Ferenc főispán és Müller Kálmán kórházigazgató.

* **Adakozások a királyné szobrára.** Eddigi gyűjtésünk eredménye a királyné szobrára: 79 frt 87 kr. Ujabbán a nagyváros-ujvárosi r. kath. népiskola tanulói adakoztak 5 frt 63 krt. Eddigi gyűjtésünk tehát kitesz 85 frt 50 krt.

* **Román kérdés a jogakadémián.** A jogakadémia polgárai még mindig nagyban foglalkoznak a román kérdéssel. A tegnapi napnak az eseménye az volt, hogy az első éves románok az egyik órától — a midőn az igazgató azt fejtegette, hogy nem lehet valaki egyszerre két államnak polgára — tüntetőleg kivonultak, majd az egész román ifjuság elhagyta az akadémiát. A magyar joghallgatókat ez még jobban elkésztette s hevesen megapczugolta a távozókat. Az igazgató tegnap felhívást intézett a joghallgatókhoz, a melyben türelemre intette őket s figyelmezteti, hogy várják a fegyelmi bizottság határozatát. Bolcastr vasárnap délelőtt újra kihallgatták. Több mint két óráig tartott a kihallgatás. A tanári kar a betérjesztett jegyzőkönyvek alapján már a legközelebb meghozza határozatát.

* **Kenyer az éhezőknek.** Az annyira áldásosnak mutakozó *szt. Antal kenyere* Oroszán is életbe lépett *Szöke* János h. plébános buzgólkodása folytán. A templomban felállított *szt. Antal* képe és perselyében összegyűlt pénzen vett kenyeret minden hó első vasárnapján a szent mise után osztatnak ki vallás különbség nélkül az igazán szegények között. Ott ahol az éhínség terjeszti a szociálizmus rémét, bizonyára nagy szükség van ilyen emberbaráti intézményre.

* **A legtöbb adót fizetők névsora.** Nagyváros város legtöbb adót fizetőinek jövő évi névjegyzéke ellen ujabbán ismét felebbezést nyújtott be *Moskovits* Mór és *Moskovits* Miksa, akiket az állandó választmány felebbezésével elutasított, mert társas cég adója után akartak bejutni a virilisek közé. A központi választmány szombaton, október 29-én délután ülést tart a felebbezések ügyében s azokat felterjeszti a kir. curiához.

* **Megsemmisített választás.** Mint annak idején közöltük, hogy az általános megyei bizottsági tagok választása alkalmából Szentjobbon *Bár* Sándor és *Oláh* Károly választott be a vármegye törvényhatóságába. Értesülésünk szerint a választást megsemmisítik, mert 98 választó adta le szavazatát és mégis 100 szavazólap lett beadva. Uj választást rendelnek el.

* **Megható temetés.** Szomorú gyülekezet állott körül tegnap délelőtt egy kis koporsót a Nogáll-intézetben. Az alig 13 éves *Gelák* Sámuel feküdt az egyszerű koporsóban, ki itt hagyta bánatos szüleit, az őt oly odaadóan gondozó nővéreket és a bennlakó játszótársakat, elköltözött oda, ahol — mint ártatlan ifju lélekre — csak az örökké tartó boldogság vár... Beteges volt már szegényke akkor, amikor édes szülei az intézetbe hozták; abban az intézetben, melynek nagyszerűsége — a gyermekek gondozását

illetőleg — országos hírű és így eljutott ez a jó hírrév Gyulára is, a kis Gelák Sámuel szüleihez, kik el hozták a beteges fiúcskát az áldozatkész, gondos nővérekhez, azt gondolva, hogy az ott uralkodó példás rend jótékonyan fog hatni a gyermekre. De hiába volt minden, a kis Samuka szombaton elaludt mélyen, csak a feltámadás napján fog felébredni. — A temetés hétfőn délelőtt folyt le nagy részvét mellett. A bánatos szülőknél kívül jelen volt a temetésen *Felszer Antal* bibornok-püspökünk titkára, *Halász Gyula* lelki-igazgató és még többen a papság közül, továbbá a jóságos nővérek, a kis halott barátai és a bennlakó gyermekek mindkét nemből állották körül a ravatalt. — A gyászszertartást *Pákh Emil* végezte, mely után hat leánya emelte fel a koporsót és vitte ki a gyászkocsig.

* **Mese-matineé.** A napokban megemlékeztünk arról a mese-matinéről, melyet a »Mese-Világ szerkesztősége rendez a most következő vasárnap *Gara Ákossal* élén. A matinén való közreműködésre sikerült a rendezőségnek megnyerni *Perényi Margitot*, a bájos soubrettet, *Balassa Jenőt* a vígszínház tagját, a gyermekek basabácsiját s *Giraud Vilma* urnőt. Mesét olvasnak fel: *Marion Manó*, *Szathmáry Zoltán*, *Marinéni* (Krasznainé F. Mari) és *Gara Ákos*.

* **Városatyá választás V.-Váralján.** Váralján a városatyá választás nem fog olyan simán lefolyni mint *Ullmann* és a szabad-elyüpart óhajtanák. Az első lépés vasárnap este történt meg a »Népkör« helyiségében. *Dr. Deési Géza* ügyvéd programbeszédet mondott, a melyben hangsúlyozta, hogy mit akar tenni a városrészt. Kivüle még *Gábel Jakab* és mások tartottak beszédeket. A városrész polgárainak még több jelöltje van, akik mellett erősen korteskednek. Minden esetre élénk választásra van Váralján kilátás.

* **Halálozás.** *Dr. Molnár Imre* orvos szombaton elhunyt. Hosszu időközön át tagja volt Biharvármegye törvényhatósági bizottságának. Temetése tegnap, hétfőn, délután ment végbe.

* **Új rend az adóhivatalban.** Nagyvárad város adóhivatalánál nemrég a polgármester meghosszabbította a hivatalos órát reggel 8—12-ig és délután 2—6-ig. Ennek gyakorlati haszna alig van, mert számokkal 8 óráig naponta nem foglalkozhat valaki. A könyvelési és nyilvántartási osztálynál most újabb rend jön be; a hivatalos órát egészen délelőttre tette át a pénzügyi és adóügyi tanácsnok. Ez osztálynál ezután a hivatalos óra délelőtt 8-tól délután 2-ig lesz. Gondoskodva van azonban, hogy naponként egy tisztviselő délután is felvilágosítással szolgáljon a közönségnek.

* **Sajtóper minden héten.** Az aradi »Ujvilág« szociálista ujság gondoskodik, hogy a városi sajtóbírósnak legyen elég dolga. Minden számban jelenik meg olyan cikk, amelyért a kir. ügyészség megindítja a büntető eljárást. Már november hónap minden szerdájára van kitűzve sajtótárgyalás. November 16-án *Liptay János* aradi szociálista ügyét tárgyalják, aki az »Ujvilágban« hangoztatta szociálista elveit.

* **Leleményes gazdasszony.** Oriási a panasza gazdasszonyaink között, hogy rossz a tej, szörnyen vizes. Hiába az egészségügyi bizottság ellenőrsége, hiába minden, a tejben annyi a víz, mint akármelyik ügyes kocsmáros borában.

X. gazdasszonyhoz két évig hordott egy asszony tejet, ami az uőbbi időben ihatatlan volt, annyira sok volt benne a víz. Hiába mondta az elkezeredett gazdasszony, hogy rossz, vizes a tej, az asszony átkozódott égre-földre, hogy ő egy gyűszűnyi vizet sem öntött a tejbe.

Végre X. gazdasszony, hogy meggyőzze a tejet hordó asszonyt, cselhez folyamodott.

Egy reggel egy kis pohár tejet kóstoltatott meg vele:

— No lássa, ilyen tejet hozzon. Ez aztán tej, ebben nincs egy csepp víz sem! — szölt a gazdasszony.

A tejes asszony ivott a pohár tejből, aztán mérgesen pattant fel.

— Mi? Ez is tej? Hisz' kétszer annyi ebben

a víz, mint a tej. Kitél való ez, adja ide a téns' asszony, hogy jelentsem fel a kapitányságnál.

— Ne jelentse fel lelkem, — szölt a gazdasszony mosolyogva, — mert ez a pohár tej a magáéból való.

A tejes asszony szégyenkezve kotródott ki a konyhából és ezután jobb tejet hordott a leleményes gazdasszonynak.

* **Frankl Móríc három hibája.** Frankl Móríc, az egykori pécsi csodagyerek, a híres fejből számoló a minap egy bécsi tanító előtt produkálta magát, három hibát csinált, a mi annyira kétségbejettette, hogy elrohant s nővéreinek azt írta, hogy elemészti magát. Azóta megkerült. Egész nap ezáltal bolyongott az osztrák főváros utcáin. Éjfél felé elment a bécsi Dunaág egyik hidjára és beleugrott a vízbe. Egy közeli hajón azonban észrevették tettét és néhány matróz csónakba ülve azonnal mentésére sietett. Frankl Móríc azonban nem akarta, hogy megmentésék. Siró hangon könyörgött a matrózoknak, hogy hagyják meghalni, az élet neki valóságos vértanuság. Kézzeivel kapálózkodott az ellen, hogy a csónakba emeljék, de a matrózok erős küzdelem után mégis megmentették, bár őket is majdnem magával rántotta a Dunába. A szerencsétlen embert, ki most huszonhét esztendő, nővéreinek a máriahilfi lakására vitték. Azt mondja, hogy azért akar meghalni, mert nem bír semmiféle olyan állást kapni, melyből megélhetne.

* **Felénk ló.** Midőn bizonyos parasztot a vásárban kérdeztek, hogy felénk-e a ló, azt felelé, hogy:

— Aludt az nem egyszer egyedül az istállóban.

* **A belvárosi templom eltolása.** Bobula János műépítész, mint az amerikai ház eltoló társaság felhatalmazottja ajánlatot nyújtott be a fővárosi tanácshoz. Bobula ajánlatában a belvárosi templom eltolását tervezi. Az amerikai ház eltoló társaság tagjai körében ugyanis az az általános vélemény, hogy a budapesti belvárosi templom minden veszély és nagy költség kikerülésével felemelhető, megfordítható és eltolható a szomszédos telep akármelyikére. A falak legkisebb sérülése és hajlása nélkül. Bobula ajánlatában erre és saját tanulmányaira hivatkozva, kéri a várost, hogy adja meg az eltolásra az engedélyt. Az ő számításai alapján úgy a belvárosi templom, valamint a Dreher-ház egész biztonsággal és sokkal kevesebb költséggel lesz eltolható, mint a már tervbe vett lerombolás és újraépítés.

* **Hogy ráismerjenek.** Egy fiatal ember ráparancsol a fényképészre: Aztán úgy vegyen le, hogy aki sose látott is rám ismerjen.

* **Rablás a váradí országon.** *Sütő János* folyó hó 18-án este Váradról Szalontára ballagott haza. A sötétben egyszerre csak egy ember ugrott eléje, aki *Sütőt* ütlegelni kezdte s rajta súlyos sebeket ejtett. Aztán fosztogatta s mert pénzt nem talált nála, elemelte a szűrét. A csendőrség behatoló nyomozás után *Vigyikán* János személyében kiderítette a nemes férfit, kit aztán pártfogásba is vett.

* **Mérgezési kísérlet Hódmezővásárhelyen.** A szomorú nevezetességre jutott Hódmezővásárhelyen egy asszony ül az ügyészség fogházában mérgezési kísérletek miatt. Csordás Karolinnak hívják és 85 éves öreg anyját: *dr. Zsarkó Jánosné* és *Csordás Esztert*, a saját testvérét akarta megmérgezni. Tettére az vitte rá, hogy rokonai kizsájtották maguk köréből, a vagyonból nem részesítették és ő már-már az éhséggel küzdött. A mérgezés sósavval akarta végrehajtani. Öreg anyjának a borlevesébe és nővéreinek a pálinkájába öntött sósavat, de gyászos tervét nem valósíthatta meg, mert az áldozatul szánt asszonyok észrevették a mérget. Csordás Karolin most a börtönben várja büntetését.

* **Csőd.** *Sichert Ede* fő-utcai ékszer-kereskedő ellen a törvényszék tegnap a csődöt elrendelte.

* **Egy jó vásár.** Hogy valaki jó vásárt csináljon úgy, hogy valami tárgyat megvesz 9 frtért s azt pár perc múlva eladja 3 forintért, az eddig ismeretlen volt, azonban hogy az lehetséges, azt tegnap megmutatta *Takó István* sarkadi lakos. — *Papp Togyer* nagykeri lakos a tegnapi vásárra

behozott egy lovat eladni. Nem sokáig kellett kinnlani a lovat, az csakhamar megtetszett *Takó Istvánnak* s a vevő és az eladó meg is egyeztek *kilencz* forint vételárban, amire *Takó* egy frtot előlegül adott, aztán azon ürügy alatt, hogy a lovat majd a nevére iratja, elvitte s megigérte, hogy a hátralékos vétel árt a nyolcz forintot kifizeti, ha a ló az ő nevére át lesz írva. *Papp Togyer* azonban hiába várta vissza *Takót*, amikor végre a rendőrökkel keresésére indult s megtalálta *Takót*, aki a lovat már eladta három frtért egy ismeretlen embernek, aki a lóval már akkorára továbbis állott. A rendőrség *Takót* letartóztatta, a lovat pedig keresték, de azt idáig nem sikerült megtalálni.

* **Meglopott cseléd.** *Kebeles Zsuzsa* cselédleány tegnap a rendőrségen sirva panasolta, hogy őt valaki meglopota, elvitte tőle ruháit. A meglopott cselédleány azt mondja, hogy őt egy másik cseléd lopta meg, akit a rendőrség a terhelő adatok következtében le is tartóztatott, azonban a vádlott tagad.

EGYESÜLETEK.

Sakkverseny Nagyváradon.

A sakkör igazgató választmánya vasárnap délután, *Szász Ágoston* elnökle alatt ülést tartott, melyen elhatározták, hogy a kör tagjai részére osztályozó és díjakkal egybekötött versenyt rendeznek. A verseny november hó 5-én kezdődik s annak az előzőnöz különös érdekét, hogy az összes résztvevők díjakat és okleveleket kapnak. Nevezetesen a verseny eredménye után a játékosok az elért egységek (nyert játszmák) után 3 osztályba lesznek sorolva s minden osztály 3 első nyertese díjat kap és oklevelet arról, hogy minő díjat nyert; a többi versenyző pedig elismerőnyert, illetve bizonyítványt arról, hogy a verseny eredményeképp hányadik osztályba soroltatott. Az oklevelek csinos kiállításuk lesznek s az elnök és versenybírósal aláírásával és a sakkör pecsétjével lesznek ellátva.

A díjakat az igazgató-tanács következőképp állapította meg:

I. osztály. 1-ső díj 20 koronás arany és bajnoki czim, 2-ik díj 5 ezüst tallér, 3-ik díj I. oszt. elismerő oklevél.

II. osztály: 1-ső díj 10 koronás arany, 2-ik díj egy diszes sakktabla figurákkal, 3-ik díj II. oszt. elismerő oklevél.

III. osztály. 1-ső díj egy diszes sakktabla figurákkal, 2-ik díj egy értékes sakkönyv, 3-ik díj III. oszt. elismerő oklevél.

A díjnyertesek azonkívül oklevelet is kapnak, melyben ki lesz tüntetve, hogy hányadik osztályban minő díjat nyertek.

Van még egy speciális díj is, amely a legszebb játszmának fog oda ítéltetni s ez egy értékes mellítű, mely egy kis miniatúr bástyát fog ábrázolni.

A versenyrejelentkezni lehet november hó 2-ig bezárólag. A versenyben csak a kör tagjai vehetnek részt. Minden versenyző a másikkal egy játszmát vált, melynek megnyerése a nyert félnek 1 egységet jelent a veszű félnek 0. Döntetlen játszma mindkét félnek 1/2-et jelent. Résztvevők kötelesek naponként legalább 1 játszmát befejezni. Játszasi idő délután 1—8-ig tetszés szerinti időközben. Betét 1 korona.

A jury tagjai: *Szász Ágoston* elnök, *Hoványi Gyula* dr. alelnök és *Beöthy László* dr. főispán, igazgató tanácsi tag. Tornavezető: *Gesztesi Ödön*, titkár. A jury tagjai és a tornavezető a versenyben részt nem vehetnek.

Elhatározta az igazgatótanács, hogy a verseny befejezte után *Maróczy Géza* vagy *Charousek Rezső*t meghívja, hogy Nagyváradon produkálják művészetüket.

Uj tagnak fölvétel: *Moess Károly*.

Kiléptek: *Wachsmann Albert*, *Bedő Károly*, *Schausek Gábor*, *Máray György*, *Magyar Jenő* és *Löffler József*.

A verseny ünnepélyes megnyitása november 5-én délután 5 órakor a kör helyiségében.

Az iparos ifjuság költözködik. A nagyváradí iparos ifjuságnak is nagy haszna van abból, hogy az igazságügyi palotát felépítették és kiköltözött a törvényszék régi helyiségéből,

melyet a város humánus bér mellett kiadott nekik, önképző-egyletük helyiségeül. Alkalmas, tágas otthont fog találni az Apolló épületében ez egylet, E héten már költözködnek a régi, nagy-teleki-utcza helyiségéből és a jövő hó 13-án nagy ünnepek között fogják megnyitni a kényelmes, új otthont. Az ünnepélyes megnyitásra már nagyban folynak az előkészületek és valószínűleg pár nap múlva teljesen össze is lesz állítva a program. — Itt említjük meg azt, hogy az egylet, a tavalyi sikeren felbuzdulva, az idén is rendez tagjai és az iparosság leányai számára kolonokat, melyre városunk jeles tánczmesterét, *Sára Miklóst* sikerült megnyerniök. Ebben a tánciskolában nagyban folynak a beiratások, már csak azért is, mert az új helyiségben egy táncszertemhez hasonló nagy terem áll majd a táncolni tanulók rendelkezésére.

Jóváhagyott alapszabályok. A nagyszalontai I. kölcsönösen segélyző fiú és leány kihazasító társulat módosított alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

MULATSÁG.

A várad-velencei gazda-kör mulatsága vasárnap folyt le jó sikerrel a Buday-féle vendéglőben. A tánczestély, mely egyletük javára rendeztetett, úgy erkölcsileg mint anyagilag szépen sikerült. A jövedelem 50—60 frtot esz ki, melyhez felülfizetésükkel a következők járultak: Ifj. Debreczenyi Lajos 50 kr, Furbucz Gábor 1 frt, dr. Deési Géza 10 frt, Lövy Ignác 1 frt, Veisz József 1 frt, Smidth Ferencz 50 kr, Kis Elek 1 frt, dr. Krupka Henrik 1 frt, Molnár Gábor 50 kr, ifj. Kripka Károly 50 kr, Bánfi Sámuel 1 frt. — A rendezőség ez uton mond köszönetet a jótékony felülfizetőknek.

A legveszedelmesebb anarchisták.

A belügyminiszter az ország valamennyi törvényhatóságához sürgős körrendeletet intézett, amelyben elrendelte, hogy minden esetben, valahányszor egy anarchista akár a városon, akár pedig az ország területéről kitiltanak, előzőleg vegyék föl az illető pontos személyleírását és lehetőleg hű fotográfiáját s ezeket azonnal terjesszék föl hozzá. Ezenkívül intézkedés történt az iránt is, hogy a külföldi hatóságok az anarchistákkal szemben a magyar törvényhatóságokkal egyező módon járjanak el és a beszerzett adatokat, a névvel, személyleírással és arcképpel együtt küldjék meg valamennyi államnak. Ezzel a nagyarányú intézkedéssel a belügyminiszterium azt a tervet igyekszik megvalósítani, hogy a fölfedezett anarchista neve, személyleírása és fotográfiája ismeretes legyen valamennyi állam valamennyi törvényhatósága előtt.

A belügyminisztérium megkeresésére már válaszolt is a *svájci szövetségtanács*, a mely kijelenti hogy a legnagyobb készséggel tesz eleget e meghívásnak és a már eddig kitiltott anarchista névjegyzékét a pontos személyleírással együtt azzal a kérelemmel küldte meg a belügyminiszteriumnak, hogy a Magyarország területéről kitiltott anarchista névjegyzékét küldje el viszont nekik. A svájci szövetségtanács megjegyezte még, hogy a kitiltott egyének, akiknek legnagyobb része olasz alattvaló, csaknem valamennyien mint a *legveszedelmesebb anarchisták*, ismeretesek. Az érdekes névsort itt közöljük.

1. *Archimede* Gusztáv astii (Alessandria tartomány Olaszországban) születésű, 40 éves, szabómester.
2. *Audibert* Gyula touloni (francia) születésű 24 éves házaló.
3. *Avondo* Emil Jakab, bassoi (olasz) születésű 29 éves cipész.
4. *Balistrato* Noel turini (olasz) születésű 26 éves kőműves.
5. *Basso* Attilio, Basso Károlynak és Perria Annának a fia, andornoi (novarai tartomány Olaszországban) születésű 25 éves asztalos.
6. *Bielli* Gaetano taninói (Como tartomány Olaszországban) születésű 38 éves földműves.
7. *Bossino* Orestes József ceranoi (Olaszország) születésű 27 éves vésnök.
8. *Borgnis* Károly tocenai (Olaszország) születésű 22 éves kisegítő munkás.

9. *Cantié* Jenő-Román toulousei (Franciaország) születésű 30 éves vegyész.

10. *Cenci* Sante riminii (Olaszország Forli tartomány) születésű 40 éves szabó.

11. *Ceppi* Lajos Jakab szent-christinai (Olaszország) születésű 25 éves cipész.

12. *Chignola*, másképen Gignola Károly bresciai (Olaszország 33 éves fotografus.

13. *Ciancabilla* József római születésű 27 éves hírlapíró.

14. *Colombeli* Dénes-József novarai (Olaszország) 32 éves márványmunkás és hírlapíró.

15. *Corti* József chivassoi (Olaszország) születésű 32 éves napszámos.

16. *Fortunato*, helyesen Portuato József portovenerei (Geuua) 26 éves vegyész.

17. *Frommence* Lajos-rené nantesi (francia) születésű 39 éves fodrász.

18. *Germani* Ferdinánd arcoi (olasz) születésű 39 éves könyvkötő.

19. *Icquerado* Steye-Pedro 19 éves spanyol születésű festő.

20. *Lephay* Jenő-János párisi szül. nyomdász.

21. *Lilkie* alias Linka Szaniszló varsói (orosz) szül. 49 éves cipész.

22. *Maracci* József comoi (olasz szül.) 29 éves asztalos.

23. *De Mattei* Gluseppe-Melchioro, álnéven »Pinella« tuggianoi szül. 29 éves cipész és ügynök.

24. *Maccoldi* Ernő-Frigyes-János ulai (Tirol) szül. 52 éves asztalos.

25. *Mocetti* József scaleai (olasz) születésű 27 éves irnok.

26. *Oliva* Alfonz nápolyi születésű 28 éves betűszedő.

27. *Panicca* Achille-Attilio majlandi szül. 40 éves vésnök.

28. *Pedeuz* Gyula lyoni születésű 31 éves kézműves.

29. *Ravaglia* Guglielmo lugói (olasz) szül. 40 éves kézműves.

30. *Ravina* Lajos barii (francia) szül. 32 éves cipész.

31. *Righelli* Emil-Lajos turini születésű 35 éves cipész.

32. *Riva* Alfréd comoi (olasz) szül. 20 éves segédjegyző.

33. *Ricieri* Lajos poggio-ruscio (olasz) szül. 36 éves cipész.

34. *Rossi* Mihály szent-archangeloi (olasz) szül. 27 éves asztalos.

35. *Santoro* Rafael cerizanoi (olasz) szül. 42 éves volt olasz rendőrtisztviselő,

36. *Sonvinco* Károly caderagói szül. 25 éves asztalos.

SPORT.

A berettyó-ujfalui agarász-versenyek.

— Saját tudósítónktól. —

Berettyó-Ujfalu, okt. 24.

A biharvármegyei agarász-egylet szombaton és vasárnap verőfényes szép őszi időben tartotta meg agrár- és lóversenyét a berettyó-ujfalui mezőn. A versenyt megelőzte a rendes évi közgyűlés, melyen jelen voltak: Balogh Tihomér, Buzási Imre, Csanády Jenő, Csapó Dezső, Korbuly Lajos, Meskó Boldizsár, ifj. Mórincz Pál, Leszkay János, ifj. Nadányi Pál, Nadányi Gyula, Tardy György, Tardy Sándor egyleti tagok és Weingärtner Andor titkár. A gyűlésen az egylet belügyeit intézték el és a versenybizottságot választották meg.

Az agrár-verseny.

Ragyogó, verőfényes őszi időben gyűlt egybe a sportkedvelő közönség Berettyó-Ujfalu határában a Paskal-malom mellett szombaton reggel 9 órakor, hogy a versenyekben gyönyörködjék.

Ott voltak: Csapó Dezsőné, Csapó Sándorné, Csanády Jenőné, Elek Gusztávné, Fényes Lajosné, Fényes Mórinczné, Fényes Ivánné, Fényes Dezsőné, Korbuly Lajosné, Lőrinczy Jozsefné, Meskó Boldizsárné, Miskolczy Jenőné, ifj. Mórincz Pálné, Nadányi Gyuláné, Örley Kálmánné, Kemény Istvánné, Özv. Robozné, gr. Széchenyi Viktorné, Szunyogh Lórádné, Szunyogh Zoltánné, továbbá: Bige Ilonka, Buzás Etelka, Buzás Ilonka, Elek Valéria, Flakány Berta, Fényes Adrien, Fényes Margit, Fényes Sa-

ro'ta, Fényes Ilonka, Miskolczy Margit, Nadányi Boriska, Örley Anna, Pápai Mariska, Szunyogh Jolán.

Beöthy Pál, ifj. Jakab Béla, Bölöny György, Borbély Gábor, Blaskovits György, Bolza Rudolf gróf, Buzás Imre huszárhadnagy, Csapó Dezső, Csapó Sándor, Csanády Jenő, Csaklaky dr. kir. járásbíró, Döry huszárfőhadnagy, Fényes Lajos, Fényes Mórincz, Fényes Béla, ifj. Fényes Lajos, Fényes Dezső, Fényes Iván, Flakay Kálmán, Förtser Dezső, Glatz Béla, Holló József, Jármay János, Korbuly Lajos, Kauzserny Ödön, Keglevich György gr., Leidget Imre, Leszkay János, Lakatos József, Mocsáry László, Miskolczy Pál, ifj. Mórincz Pál, id. Nadányi Miklós, Nadányi Pál, Nadányi Gyula, Pallay Lajos, Pallay József, Roboz Gyula, Schavel Kálmán huszárfőhadnagy, Somsich Géza gr. huszárfőhadnagy, Széchenyi Viktor gr. huszárfőhadnagy, Szentiványi Egon, Szilágyi Jenő, Szunyogh Szabolcs, Szunyogh Péter, Szunyogh Lóránd, Szunyogh László, Szutyogh Andor, Szunyogh István, ifj. Szunyogh Péter, Unger Richárd, Tardy Sándor, Tardy György, Weingärtner Anlor.

Az általános bemutatkozás után Pallay Lajos elnök kiadta a jelszót az indulásra, mire vagy husz lovon és harminczöt hintón megindult a társaság a versenyek megtekintésére.

Festői látvány volt ez a menet s különösen emelte szépségét az, hogy Széchenyi Viktorné grófné, és Elek Valéria szintén lóháton vettek részt a versenyben.

Az első összevetésnél fönnmaradtak a következő agarak:

1. futamnál Lepke II.
2. futamnál Polka.
3. futamnál Jum-Jum.
4. futamnál mindkét agár leejtetett
5. futamnál Lepke.
6. futamnál Atilla.

A fennmaradt agarak második futásra a következőképpen vetettek össze:

1. Polka, Lepke, I. mind a két agár leejtetett,
2. Atilló, Jum-Jum, fennmaradt Jum-Jum.
3. Lepke II. erővesztő fennmaradt Lepke II.

S így Jum-Jum és Lepke II maradt fenn a billikom futásra, melyet azonban vasárnap futtattak le.

A második összevetés lefutása után a társaság Berettyó-Ujfaluba vonult hol a nagyvendéglőben este 6 órakor társas estebédre jöttek össze, vacsora után pedig a fiatalság tánczra kerekedett.

Másnap, vasárnap d. e. 10 órakor jött össze a társaság a döntőfutás megtekintésére. Alig indult el a menet, csakhamar felpattant a nyul s Jum-Jum és Lepke II. küzdöttek egymás ellen, hogy gazdájuknak az ezüst bilikomot megszerezzék; a verseny Jum-Jum győzelmével végződött s így az ezüst serleget Csanády Jenő, a második díjat az ezüst cigaretta tárczát Nadányi Gyula vitte el.

A lóversenyen 6-an neveztek. A versenyt *Somsich* gróf Donna Donnája nyerte meg, második *Nadányi* Pál Hetykéje, harmadik *Szunyogh* Péter Vándorja.

A versenyek oly fényesen sikerültek, oly szépen, simán folytak le, hogy a társaság teljes elismerésének adott kifejezést több ízben az elnök, Pallay Lajos éltetésével.

Igazságszolgáltatás.

A bagaméri bünper.

Az oly nagy port felvert bagaméri bünperben a nagyváradi kir. tábla is meghozta ítéletét. A kir. tábla ítéletét a mai napon hirdette meg a kir. törvényszéknek *Millye* Gyula elnök, *Fassie* Pál, *Nagy* Dezső szavazóbírák és *Cyenge* Béla jegyzőből álló tanácsa. A kir. ítélő tábla mind a 65 vádlott bűnösségét beigazolválta és mind a 65 vádlottat elmarasztalta.

A kir. törvényszék a zendülést négy eső-

portra osztotta; u. m. a végrehajtási eljárás megakadályozására, a község háza ostromlása és a csendőrség üldözésére és eszerint vádlottakat részint hatóság elleni részint magánosok elleni erőszakban mondotta ki bűnösöknek; ellenben a kir. tábla az egész zendüést egy rendű és a btkv. 165. és 168. §§.-aiba ütköző hatóság elleni erőszak büntettének minősítette.

A vádlottakra elsőbíróság kimért büntetéseket nagyobb részt felemelte, úgy, hogy azokat, kiket a törvényszék pl. 2 hónapi fogházra ítelt, 6 hónapi börtönnel sújtotta, s kiket a tvszék 6 hónapi börtönnel ítelt, azok büntetését 2 évi fegyházra felemelte; 1. rendű vádlott Lócsei Sándor büntetését ellenben 6 évi fegyházról 3 évi fegyházra szállította le.

Az ítélet a vádlottak között általános elkeseredést és lehangoltságot idézett elő.

Vádlottak valamennyien enyhítés céljából, Lázár Márton kir. ügyész ellenben valamennyi vádlottra nézve a büntetés szigorítása végett felebbezett.

A vádlottak a következőleg lettek elítélve: 1. B. Ármos Dániel 6 havi börtön, 2. Ármos Lajos 6 havi börtön, 3. B. Ármos Sándor 1 évi börtön, 4. Asztay József 2 havi fogház, 5. Bályi József 6 havi börtön, 6. Bertalan Imre 6 havi börtön, 7. Bertalan József 6 havi börtön, 8. id. Bertalan Sándor 1 évi börtön, 9. ifj. Bertalan Sándor 6 havi börtön, 10. Biró Bálint 6 havi börtön, 11. Czákó József 3 havi fogház, 12. Czap József 1 évi börtön, 13. Dobolán Terjey József 2 évi fegyház, 14. Guba Dániel 6 havi börtön, 15. Győry György 1 évi börtön, 16. Győry József 6 havi börtön, 17. Jeney Jándor 2 évi fegyház, 18. Jeremiás Dániel 2 évi fegyház, 19. Józsa Imre 6 havi börtön, 20. Juh s József 2 évi fegyház, 21. Kiba Sándor 1 évi börtön, 22. Kiss Szabó Sándor 6 havi börtön, 23. id. Kovács Dániel 6 havi börtön, 24. Lakatos János 6 havi börtön, 25. Gy. Lakatos István 2 évi fegyház, 26. Gy. Lakatos János 2 évi fegyház, 27. Lakatos Lajos 6 havi börtön, 28. Lenka Barát József 2 évi fegyház, 29. Lócsei Sándor 3 évi fegyház, 30. Madai Lajos 8 havi börtön, 31. Nagy Bálint 2 havi fogház, 32. Nagy Lajos 9 havi börtön, 33. Barsonyos Nagy Sándor 9 havi börtön, 34. Nyuzó Benedek 1 évi börtön, 35. Nyuzó Benedekné 6 havi börtön, 36. Pálincás Mihály 2 havi fogház, 37. Pósa Dániel 6 havi börtön, 38. Pósa János 1 havi fogház, 39. Prekup József 8 havi börtön, 40. Rácz Dániel 1 évi börtön, 41. Rácz Gábor 6 havi börtön, 42. Rácz Mihály 4 havi fogház, 43. Rácz Ferencz 7 havi börtön, 44. Rózsa Ferencz 3 havi fogház, 45. Sám Ferencz 6 havi börtön, 47. Sie Dániel 6 havi börtön, 48. ifj. Szabó Dániel 6 havi börtön, 49. Szász Imre 7 havi börtön, 50. Szentmiklósy Sándor 6 havi börtön, 51. Szilágyi Imre 8 havi börtön, 52. Szilágyi József 6 havi börtön, 53. Szilágyi Sándor 8 havi börtön, 54. Szurkos Mihály 6 havi börtön, 55. Szűts András 2 évi fegyház, 56. Szűts Sándor 6 havi börtön, 57. Takács Sándor 1 év és 6 havi börtön, 58. T. Nagy Sándor 1 évi börtön, 59. Tóth Sándor 6 havi börtön, 60. Vályi János 1 évi börtön, 61. Veress Bálint 3 havi fogház, 62. Vida Dániel 2 évi fegyház, 63. Vida József 2 évi fegyház, 46. Balogh Imre 8 napi fogház, 65. Vécsey Sándor 6 havi börtön.

Csalás a pénzügyminiszteriumban.

Bozóky Károly volt pénzügyminiszteri számellenőr, aki tegnap a vádlottak padján sirt végig egy tárgyalást, a nyáron vigan kocsikázott naponta az Andrassy-meg a Stefánia-uton. Olcsón szerzett, ócska fogatán rendesen mellette ült az egyik fővárosi színháznak drámai primadonnája, akinek erősen udvarolt. Az uri paszszió sok pénzt emésztett, többet, mint amennyi az áldozat gavallér zsebéből kitelt. De Bozóky, aki különben családos ember, segített magán: *lopott és csalt*. A pénzügyminiszteriumban, melynek hivatalnoka volt, hamis irások felhasználásával felszedegette olyan nyugdíja-

soknak a nyugdíját, akik elhaltak. Mire családja kikerült, 5202 frttal károsította meg a kincstárt.

A manipuláció furfangos és vakmerő volt. Amint Bozóky látta, hogy valamelyik nyugdíjas nem jön a pénzeért, mert meghalt, — ő lépett a helyébe. Mikor aztán a családok napfényre kerültek, Bozóky önként jelentkezett a kir. ügyésznél és letartóztattak. A törvényszék 8 család és 4 közokirathamisítás miatt helyezte vád alá.

A törvényszék Bozókyt bűnösnek nyilvánította a *nyolcz folytatólagos család* büntetésében s ezekért *öt évi börtönnel* és 800 forint pénzbüntetésre ítélte, ellenben a közokirathamisítások alól fölmentette. Köteles a kincstár kárát is megtéríteni.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Németből: Gusztáv.

45

Ez égő szivekben az örök szerelem forrása buzogott. De mégis előadta magát valami, a mi sokkal veszedelmesebb, mint a kiábrándulás — szerelmük olyan ténre csapott, mely borzasztó égedelemmel jár, a szenvedély terére. A kik őket ismerték, elmondhatták, hogy olyan párt még soha sem láttak. Maga a boldogság — fiatalok, szépek, gazdagok (mert Gleichennek is nagy birtokai voltak) és szeretik egymást. A társaság kényeztette őket... ugyan mit adhat még az élet mindezekhez?

De hiszen kegyed herczegnő tudja azt az orosz közmondást, hogy minden pohár fenekén legalább egy ezredrész keserűség akad.

Mig egyedül éltek, elvonulva a világtól, szerelemmel eltelve, házas életük napjait a legkisebb baj sem zavarta meg.

Kar, karban, ajk ajkon, milyen hosszú sétákat tettek boldogan.

Azonban hirtelen változás állott be és ez soha sem jó. A világ hű hója, a városok zajos élete vette őket körül.

Mindketten szenvedélyes természetűek. Mindketten megkivánták egymástól, hogy a másiknak ne legyen semmi kívánsága, semmi óhajta, a mi nem az övé is... a szerelem tulhajtása. A legkisebb érzelmét, a legkisebb felindulást meglátta egyik a másik szemében — nem is lehetett másképp.

A herczegnő fejével intett.

Nos hát. Először könyvek — szemrehányások jöttek elő... gyengéden:

»Te nem szeretsz többé!« — majd hevesebben, gyakrabban. A tufeszült idegek a legkisebb ellentállást nagynak, végtelenül bánatónak érezték és másik elhidegülése jelének vették. Nem tudta egy sem felfogni, hogy a másik hogy lehet olyan kemény szívű, hogy neki nem enged semmit sem, akaratos, egyik szenvedett a másik miatt. És a lángok egyre magasabban csapkodtak. Könyvek közt, zokogva borultak egymás keblére, kérték a bocsánatot, javulást ígértek, boldogan meggyógyulva feküdtek le; kis szélcsend, hogy a vihar annál jobban kitörjön.

A civakodás egyre gyakrabban fordult elő, majd olyan lett mint a mindennapi kenyér. Semmiségen összekaptak, a legkisebb ellenmondás lángba borította mindkettőjüket. Valóságos gyötrelm volt.

A herczegnő helyeslőleg bólintott.

Szerencsére még volt, hol mindketten enyhületet kereshettek, a zene.

Gleichen Konstantin bensőbb ember volt, az ilyen civakodásnál nem tört ki olyan hevesen, de annál jobban és annál tovább érzett, míg fiatal neje hevesebb volt, de hamarabb felejtett.

Ha azután ilyenkor Konstantin szobájába ment; szeretett hegedűjéből szomorú, siró hangokat csalt elő, Melania leült, arcát kezeibe tette, keservesen sirt mint a gyermek — a sirás gyógyír volt szívére — maga magát okolta.

Kis ideig — majd felállott — lábujj-hegyen az ajtóhoz ment, figyelt. Meglátta férje komoly, sápadt arcát, látta hogy szenved, az szenved, a kit az előbb hidegséggel, kegyetlenséggel vádolt... szenved és ugyanazért, a miért ő, — ő érte — tehát egyik a másikért. Vére hevesebben kezdett szaladgálni keblében — viláosság támadt — kitérte karjait: »Konstantin! — édes jó Konstantinom, és megölelték egymást, ajkuk összefort szomjasan, szenvedélyesen.

Vagy a férj ment nejehez, mikor látta, hogy az pamlagján zokog semmiért.

Simogatta, csücsüsgette, mint a gyermeket szokás — kezét, melyet az hevesen elkapott, újra meg újra megfogta, mikor aztán látta, hogy nincs kívül beszélnie: »Már látom, hogy csakugyan nem szeretsz!« — szólt és nagyon komoly arccal távozott. Alig ért az ajtóhoz, Melania már nyakában csüngött.

Férjét kimondhatatlanul kinozta — nagy szerelmével és féltékenykedésével.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A király Gödöllőn.

Gödöllő, október 24. (Saj. tud. táv.)
A király ma délután Gödöllőbe érkezett.

A főváros pestis-hire,

Budapest, október 24. (Saj. tud. táv.)

Az esti órákban az a rémhír alarmirozta fel a főváros közönségét, hogy egy szállodában gyanus megbetegedés történt. A hír még sem megerősítve, sem megczáfolva nincsen.

Vilmos császár Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, okt. 24. A német hajórajt, a mely tegnap éjjel fél 2 óraker a Dardanellákba érkezett, ott ünnepélyesen üdvözölték. Vilmos császár meleghangu táviratokat váltott a szultánnal. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

A szárazság elleni védekezés.

A gazdának nehezebb védekezni a szárazság, mint a tulnedvesség ellen, mert ez utóbbin alagsóvezés, nyílt árkok ásása, csatornák, szivattyúk stb. által segíthet, ha ellenben igen kevés nedvesség áztatja a földet és a forró napsugarak pörzsölik a mezőt, a gazda leggyakrabban majdnem tehetetlenül áll e bajjal szemben, pedig hát eltekintve az öntözéstől vannak módok, melyek segítségével a szárazság ellen is védekezhetik bizonyos mértékig. E módok a mély mivélés, a kapálás és a növényzet fejlődésének siettetése. A mély mivélés következtében a hó és esővíz nagyobb mennyiségben juthat a talaj mélyebb rétegeibe, a hol megkötve hosszabb ideig marad és mikor arra legnagyobb szükség van, a növénynek rendelkezésére áll. A talaj feltületes, sekély mivélésénél, mint tudjuk a víz nagyobb része könnyen lefoly és igen nehezen szivároghat a mélyebb talajrétegekbe. A kapálás szinte megjavítja a talaj nedvességi viszonyait, mert a víznek az alsó rétegekből való fölemelkedése a felső talajrétegekbe és ennek következtében annak gyors elpárolgása akadályozva van, minthogy a kapálással megszaktjuk a legfelsőbb és az alsóbb talajrétegek közötti szoros összefüggést. Az istállótrágya és egyéb szerves trágyaanyagok szinte hosszabb ideig visszatartják a nedvességet, a mint azt minden száraz ősszel trágyázott talaj sokkal jobban porlik, mint az évekkal előbb trágyázott.

Igen nagy fontosságú dolog azonban a növényzet fejlődésének siettetése, mert a fejletlen növénynek árt leginkább a szárazság, a mely pedig rendesen nem a kora tavaszi hó-

napokban, hanem leginkább nyáron jelentkeznek. Minél inkább megerősödik, minél jobban kifejlődik a növény, a rendes nedves tavaszi hónapokban, annál jobban kiállja a nyári szárazságot. Ebből a célból a lehető leggyakoribb vetést kell alkalmazni s szuperfoszfáttal, még inkább chilisalétrommal a növényzet fejlődését siettetni.

Rövid tenészedővel bíró növények termelése által szinte védekezhetünk némileg a szárazság ellen.

Ezek azon egyszerű módok, melyek mindentüzt alkalmazhatók és a szárazság ellen bizonyos védelmet nyújtanak.

Gyakran hallom a panaszt, hogy az alagsóvezett rétek szárazságban szenvednek ha öntözésre nincsenek berendezve. Ily esetekben a leghelyesebb eljárás azokat élősvénnyel körülvenni, megfelelőleg fák és cserjékkel helyenként betölteni, mert így a szelek szabadon nem járhatván, a területen a víz elpárolgása meg lesz lassítva; de a legelő állatoknak is kellő védelmet nyújt.

Kisipari szállítás a hadseregnek. A hadügyminiszterium arról értesítette az Országos Iparegyesületet, hogy a közös hadsereg 1899. évi börtműfelszereléseiből a magyar iparnak fentartott kvóta egy negyed részét a kisipar utján szerzi be. Szállítandó 22,000 pár bakkanca, 3900 pár csizma és nagyobb mennyiségű szíjgyártómunka. A pályázatban Magyarországon lakó, iparhatóságilag igazolt mesterek vehetnek részt, még pedig önállóan vagy szövetségbe. A szállítandó áruknak a vállalkozók műhelyében kell készülniök; minta és óvadék benyújtása nem szükséges. A szabályszerűen felszerelt ajánlatokat december 8-ig kell benyújtani annál a katonai intendaturánál, melynek területén az ajánlattevő kisiparos lakik. A részletes feltételek az országos iparegyesület irodájában megtudhatók.

A munkásvédelem reformja. A munkásvédelem reformjára vonatkozó javaslatokkal kapcsolatban, melyeknek előkészítését Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter már foganatban vette, első sorban intézkedés történt megbízható munkásstatisztika létesítésére. A míg a hazánkban főforgó különleges ipari, gyári és mezőgazdasági munkásvizonyok tekintetében a kellő adatok rendelkezésre nem állanak, a tagadhatatlan főforgó bajok orvoslását célzó törvényjavaslatok sem léphetnek életbe. Az ipari felügyelőségek decentralizációja, melyet már keresztül vittek, szintén ebből a célból történt. Mihelyt a szükséges adatok együtt lesznek, az illető javaslatokat hazai viszonyainknak megfelelően elfogadják készíteni.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, október 24.

Buza márcziusra	9.44
Buza októberre	9.32
Uj tengeri	4.71
Tengeri augusztusra	—
Rozs őszre	8.10
Zab őszre	5.98

Értéktőzsde.

Budapest, október 24.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	351.60
Magyar hitel	377.50
Allamvasut	348.30
Salgótarjáni	620.32
Wagon-kölesön	259.50
Villamos vasut	225.25
Magyar leszámítoló	252.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	359.50
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	261.50
Magyar jelzálog	238.—

Bécs, október 24.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	351.50
Magyar hitel	377.50
Allamvasut	348.—
Birodalmi márka	58.52

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. október 24-én

Magyar aranyjárdék 4%	119.85
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasuti kölesön aranyban 4/10%	119.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2/10%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	119.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj-sorsjegyek-kölesön	161.50
Tiszabályozási és szegedi sorsjegyek kölesön	138.50
Osztrák járdék papírban	100.—
Osztrák járdék ezüstben	101.90
Osztrák járdék aranyban	120.50
Osztrák korona járdék	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.50
Osztrák magyar bankrészvény	904.—
Magyar hitelbankrészvény	378.25
Osztrák hitelintézeti részvény	352.50
Páris vista	350.—
Német birodalmi márka	9.80
London vista	58.87 1/2
Páris vista	47.52 1/2
20 márkás arany	11.77

SZERKESZTŐI POSTA.

Sz. V. Helyben Az régi dolog, hogy az »élelmes kreuzerosok« igen jól értenek ahhoz, hogy kell javukra billenteni a mérleget. E tekintetben nem lehet eléggé óvatosságra inteni a közönséget. De ezt a hosszadalmas leírást nem közölhetjük, mert nem vállalhatjuk el érte a felelősséget. Ha csakugyan megtörtént a dolog, tessék hamis mérés miatt feljelenteni az ügyet, akkor majd részletesen foglalkozunk vele. A közirat rendelkezésére áll, az esti órákban átveheti szerkesztőségünkben.

A szerkesztőháztól felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város gazdasági ügyosztályától.

Árlejtési és árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsának 1594, 16309, 16312 és 16490/898. számú végzése folytán folyó évi november hó 5-ik napján délelőtt 10 órakor a varosház nagy termében árlejtés és árverés fog tartatni a következő vállalatokra, illetve bérletre.

Vállalatok:

1. A város részére szükséges petroleum szállítása; vállalati idő egy év.

2. A város részére szükséges gyertya szállítása, vállalati idő egy év.

3. A tolonczok élelmezésének vállalati; vállalati idő három év.

Mindhárom tétel alatti vállalatnál vállalati feltételkül a jelenleg érvényben levő szerződések feltételei, kikiáltási árakul pedig az ugyanezen szerződésekben foglalt árak szolgálnak oly körülírással, hogy a szállítandó petroleum és gyertyának a szerződésben megnevezett azonosnak, vagy azonos jó minőségűnek kell lenni, minek elbírálása végett az ajánlatokhoz minták csatolandók.

Bérlet:

4. A Nap-utca 620 számú fatelep melletti 3069, h. r. sz. telek előtt levő és fatelepiül használandó 1500 □ méter közterület; bérleti idő kilencz év, kihirdetési ár 200 forint s bánatpénzül 50 forint teendő le.

Árlejtők, illetve árverelők kötelesek az árlejtés, illetve árverés ideig az 1-ső tétel alatti vállalatnál 300 forintot, a 2-ik tétel alattinál 200 forintot, a 3-ik tétel alattinál 200 forintot s a 4-ik tétel alatti bérletnél 50 forintot bánatpénzül az árverelő küldöttség elnökének kezéhez letenni, vagy pedig zárt ajánlatokhoz mellékelni.

A bánatpénz készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban tehető le.

Azon körülmény, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja, a zárt ajánlatokban kifejezendő.

Ugy a vállalatok, mint a 4-ik tétel alatti bérlet feltételei a gazdasági ügyosztálytól a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthetők.

Árlejtőt, illetve árverelőt tett ajánlata a leütéskor azonnal, Nagyvárad várost azonban csak a közgyűlés jogerős jóváhagyása után kötelezi.

Nagyváradon, 1898 évi október 22-én.

Komlóssy József,

gazdasági tanácsos mint az árverelő küldöttség elnöke.

Zongora-gyár Budapest.

Fiók-üzlet: Arad. Győr. Kolozsvár.	<h1 style="margin: 0;">Thék Endre</h1>	Fiók-üzlet: Szeged. Temesvár. Kassa.
BUDAPEST és NAGYVÁRAD Üllői-út 66. sz. Fő-utca, Széchenyi-szálloda.		
<p style="text-align: center;">Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy nagyváradfi fiók-raktáram vezetését Womácska József tanár urra bízam. — Raktáron mindig nagy választék áll a t. közönség rendelkezésére</p> <h2 style="text-align: center;">zongora-gyártmányaimból.</h2> <p style="text-align: center;">Gyártott zongoráim nemcsak bel- hanem külföldön is a legnagyobb keresletnek örvendenek, minőségükért szavatolok. A n. é. közönség látogatását kérve zongora-termembe, maradok Képes árjegyzékkel kívánatra kiváló tisztelettel szolgálunk. THÉK ENDRE.</p>		
Zongora-gyár Budapest.		